

Nr 350.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 14 juni 1940 (nr 478) om nöjesskatt; given Stockholms slott den 8 oktober 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 14 juni 1940 (nr 478) om nöjesskatt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

F ö r s l a g
till
förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 14 juni 1940 (nr 478) om nöjesskatt.

Härigenom förordnas, att 1 och 5 §§ förordningen den 14 juni 1940 om nöjesskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att närmast efter 5 § skall införas en ny paragraf, betecknad 5 a §, av följande lydelse.

1 §.

För nöjestillställning, till vilken allmänheten har tillträde mot avgift, ävensom för annan nöjestillställning som avses i 5 a §, skall kommun, inom vars område tillställningen hålles, uttaga en särskild avgift, benämnd nöjesskatt, vilken fördelas mellan staten och kommunen på sätt nedan angives.

5 §.

Nøjesskatten upptages — — — i nöjestillställning.

Skatten beräknas — — — återstoden av biljettpriset;

Taxa III: vid nöjestillställning, som avses i 2 § d), e), f), g) och h):

när biljettpriset icke överstiger 50 öre: 20 procent av biljettpriset,

när biljettpriset överstiger 50 öre: 20 procent av 50 öre samt 30 procent av återstoden av biljettpriset.

Uttages vid danstillställning, som äger rum i lokal eller å plats som i 5 a § avses, avgift för varje dans, skall nöjesskatt utgå såsom om avgiften för varje dansande par utgjorde minst 50, 30 eller 15 öre för de under a)—c) i nyssnämnda paragraf angivna olika slagen av utskänkningsställen.

Uppgår skatten — — — hela öretal.

Är nöjestillställning — — — den huvudsakliga.

5 a §.

Anordnas danstillställning, till vilken allmänheten äger tillträde, i lokal eller å plats, där utskänkning av spritdrycker, vin, pilsnerdricka eller alkoholfria drycker samtidigt må äga rum, eller i annan därmed i inre förbindelse stående lokal, skall, ändock att särskild avgift för tillträde till danstillställningen icke uppbäres eller avgift uppbäres med lägre belopp än nedan sägs, nöjesskatt utgå som om avgift för varje person, vilken äger deltaga i dansen, uttoges med

a) tre kronor, där utskänkning av spritdrycker må äga rum,

b) två kronor, där utskänkning av vin men ej av spritdrycker må äga rum, samt

c) en krona, där utskänkning av endast pilsnerdricka eller alkoholfria drycker må äga rum.

Uttages avgift för varje dans, gälle i stället vad i 5 § stadgas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1944.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 oktober
1943.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler fråga om *ändring i bestämmelserna rörande nöjesskatten* samt anför därvid följande.

Gällande bestämmelser om nöjesskatt äro upptagna i förordningen den 14 juni 1940 (nr 478) om nöjesskatt samt kungörelsen samma dag (nr 481) med tillämpningsföreskrifter till nämnda förordning.

I skrivelse den 6 maj 1942, nr 188, har riksdagen, under återopande av bevillningsutskottets av riksdagen godkända betänkande nr 17, anhållit, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning angående förordningen om nöjesskatt i de avseenden, som berörts i de likalydande motionerna nr 132 i första kammaren av herr Franzon m. fl. och nr 187 i andra kammaren av herr Kilbom m. fl., samt för riksdagen snarast framlägga de förslag, som kunde av utredningen föranledas.

I anledning härav har Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 förordnat borgmästaren Joël Laurin att såsom sakkunnig inom finansdepartementet biträda med den begärda utredningen.

Efter fullgjort uppdrag har Laurin till mig överlämnat en av honom utarbetad, den 15 november 1942 dagtecknad »*P. M. angående vissa ändringar i bestämmelserna om nöjesskatt*». I denna promemoria har närmare behandlats följande i motionerna berörda frågor, nämligen *dels* frågan om nöjesskatt å den s. k. restaurangdansen, *dels* frågan om nöjesskatt vid försäljning av tombolalotter och *dels* frågan om nöjesskattens beräkning vid inträde till område, inom vilket olika slag av nöjestillställningar förekomma. Vidare har i promemorian behandlats uppkommen fråga om indrivningsavgift vid indrivning av nöjesskatt. Vid promemorian har fogats utkast till *dels* förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 14 juni 1940 (nr 478) om nöjesskatt och *dels* kungörelse om ändrad lydelse av 13 § kungörelsen den 14 juni 1940 (nr 481) med tillämpningsföreskrifter till förordningen om nöjesskatt.

Över promemorian med därvid fogade författningsutkast ha, efter remiss, yttranden avgivits av kammarrätten, statskontoret, riksräkenskapsverket,

överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Örebro, Västmanlands, Gävleborgs och Norrbottens län, svenska stadsförbundet, svenska landskommunernas förbund, folkets parkers centralstyrelse samt Sveriges centrala hotell- och restaurangförening. Vid länsstyrelsernas yttranden ha fogats yttranden av ett flertal kommunala myndigheter, som handha uppbörderna av nöjesskatt. Dessutom har yttrande över promemorian inkommit från Sveriges handelsresandeförening.

I en den 9 mars 1943 dagtecknad skrift har *Sveriges nykterhetsvänners landsförbund* hemställt, bland annat, att Kungl. Maj:t ville pröva, huruvida icke en höjning av stämpelavgiften på tillstånd till restaurangdans vore att föredraga framför direkt beskattning av sådan dans.

Vidare har *föreningen Sveriges idrottsplatser* i en den 23 februari 1943 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ingiven skrift hemställt om ändring i 6 § första stycket och 7 § b) nöjesskatteförordningen i syfte att dels nöjesskatten i fall, då reducering av biljettpriiset skett för vissa grupper nöjesbesökare, komme att beräknas å den verkliga erlagda avgiften och dels att skattefriheten för biljetter till pressrepresentanter utökades. Vidare har föreningen hemställt, att redovisning av nöjesskatt för idrottsävlingar icke skulle ske i andra fall än sådana, där bruttoinkomsten uppginge till 100 kronor eller mera. Över sistnämnda framställning ha, efter remiss, yttranden avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Gävleborgs län ävensom av svenska stadsförbundet och svenska landskommunernas förbund.

De föreliggande förslagen till ändring av bestämmelserna rörande nöjesskatten ha härefter upptagits till närmare överväganden inom departementet.

Vad först angår frågan om nöjesskatt vid försäljning av tombolalotter har utredningsmannen, under hänvisning till ett av regeringsrätten den 13 maj 1942 meddelat utslag, framhållit, att denna fråga genom utslaget lösts i den riktning, som föreslagits i de vid 1942 års riksdag väckta motionerna, varför några lagstiftningsåtgärder härom åtminstone icke för närvarande vore påkallade.

Beträffande beräkningen av nöjesskatt vid inträde till område, inom vilket olika slag av nöjestillställningar förekomma, har utredningsmannen ifrågasatt, att den i 5 § sista stycket nöjesskatteförordningen förekommande bestämmelsen — att nöjesskatten skall bestämmas efter den del av nöjestillställningen, som är den huvudsakliga — skulle ersättas med en föreskrift av innehåll, att därest inträdesavgiften kunde antagas i allmänhet erläggas huvudsakligen för begagnande eller bevistande av viss del av nöjestillställningen, vilken fölle under lägre eller högre taxa, skatten skulle beräknas efter denna taxa. Utredningsmannen har emellertid ansett det mycket tveksamt, huruvida en sådan lagstiftningsåtgärd kunde och borde ge-

nomföras, samt ansett detta även böra bero på resultatet av en remiss till de myndigheter, som i praxis hade med dessa frågor att skaffa. Under remissbehandlingen har i detta avseende anmärkts, bland annat, att den nya bestämmelsen, i den mån den innebure en nyhet, bleve svårtillämpad; bland annat komme anordnaren av en sammansatt nöjestillställning att ställas inför svårigheten att på förhand avgöra, vilken del av nöjestillställningen som enligt allmänhetens uppfattning vore den huvudsakliga.

De av föreningen Sveriges idrottsplatser framlagda ändringsförslagen ha i övervägande antalet fall avstyrkts av remissinstanserna.

Även för egen del är jag av den uppfattningen, att någon ändring icke är erforderlig i fråga om nöjesskatten vid försäljning av tombolalotter, och att de av föreningen Sveriges idrottsplatser framlagda förslagen icke böra föranleda någon lagstiftningsåtgärd. Huruvida en ändring nu bör vidtagas i fråga om beskattningen av sammansatta nöjestillställningar synes mig mera tveksamt. Då emellertid mot den av utredningsmannen ifrågasatta lösningen framförts vissa erinringar och förslaget i vart fall icke utan överarbetning torde kunna läggas till grund för lagstiftning i ämnet, är jag icke beredd att i detta sammanhang upptaga förevarande fråga till närmare behandling.

Jag torde härefter få övergå till frågan om nöjesskatt å den s. k. restaurangdansen.

Nöjesskatt å den s. k. restaurangdansen.

I propositionen nr 271 till 1940 års lagtima riksdag, vilken proposition ligger till grund för den nu gällande förordningen om nöjesskatt, erinrades (sid. 27), att Stockholms stads kammarkontor i yttrande över ett då föreliggande förslag till förordning om nöjesskatt framhållit önskvärdheten av bestämmelser i syfte att lägga den s. k. restaurangdansen under beskattning, varmed åsyftades, icke sådana danstillställningar, till vilka särskild entréavgift upptoges och för vilka nöjesskatt ostridigt skulle erläggas, utan danstillställningar, vid vilka man hade anledning förmoda att restauratören genom pristillägg indirekt uttoge en avgift. I anslutning härtill uttalade jag, att det enligt vunnen erfarenhet torde stöta på alltför stora praktiska svårigheter att nå de åsyftade danstillställningarna med nöjesbeskattningen.

I en vid 1940 års lagtima riksdag av herr Kilbom m. fl. i andra kammaren väckt motion (nr 273) hemställdes, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i den i propositionen nr 271 intagna lagtexten, att restauranginnehavare bleve förpliktad till erläggande av nöjesskatt för var och en, som vid dans tillfällen besökte restaurang eller den del därav, där dans påginge, för den händelse blott viss del av lokalen vore till dans avdelad.

Bevillningsutskottet vid 1940 års lagtima riksdag yttrade i sitt betänkande (nr 38) i denna del, att utskottet i princip helt anslöte sig till den uppfattningen, att jämväl restaurangdansen borde beskattas. Otvivelaktigt mötte emellertid — såsom departementschefen uttalat — praktiska svårigheter att nå dessa tillställningar med nöjesbeskattningen. Utskottet förutsatte dock

att frågan ägnades fortsatt uppmärksamhet och att Kungl. Maj:t, därest en godtagbar lösning kunde utfinnas, framlade förslag för riksdagen.

I förenämnda, vid 1942 års riksdag väckta motioner, i vilka erinrades om uttalandet av 1940 års bevillningsutskott, yrkade motionärerna, att restaurang-innehavare måtte förpliktas till erläggande av nöjesskatt för var och en, som vid danstillfällen besökte restaurang eller den del därav, där dans påginge, för den händelse blott viss del av lokalen vore till dans avdelad.

1942 års bevillningsutskott yttrade i sitt förut omnämnda betänkande (nr 17), att utskottet delade motionärernas uppfattning, att åtgärder på detta område vore motiverade. Då utskottet förordat en närmare utredning rörande vissa andra ändringar i förordningen om nöjesskatt, funne utskottet jämväl spörsmålet om restaurangdansens beskattning i samband därmed böra såvitt möjligt bringas till lösning.

Utredningsmannen. I promemorian framhålles inledningsvis, att utgångspunkten för utredningen varit, att restaurangdansen såvitt möjligt borde föras in under nöjesbeskattningen. Uppgiften hade med andra ord varit att verkställa en rent teknisk utredning, och det hade icke syntts vara erforderligt att därvid närmare ingå på de skäl, som talade för en sådan reform ur sociala, allmänt ekonomiska och fiskaliska synpunkter.

Beträffande det missförhållande, som föranlett utredningen, anföres vidare.

Den brist i gällande ordning, som det gällde att komma till rätta med, torde kunna angivas så, att den nöjesskatt, som enligt förordningen är avsedd att utgå å alla avgifter till offentlig dans, i den största utsträckning undgås genom att särskild avgift icke uttages för deltagande i sådan dans och anordnaren i stället skaffar sig betalning därför genom vinst å utskänkings- och annan serveringsrörelse, oftast genom mer eller mindre tydliga pristillägg. Förhållandet framstår givetvis också såsom en orättvisa gentemot dem, som anordna offentlig dans mot avgift och ha att erlagga en ofta rätt betungande nöjesskatt därför.

Undantagsvis torde det visserligen ha förekommit och alltjämt förekomma att nöjesskatt uttages i nu avsedda fall, nämligen då det kan göras fullt klart, att viss del av t. ex. en supébiljett utgör en särskild förhöjning för rätten att delta i dans. I praktiken torde emellertid denna utväg mera sällan vara framkomlig, vilket belyses av utgången av två mål, avgjorda av regeringsrätten den 30 april 1937 (årsboken not. Fi nr 287 och 288). Uppbördsmyndigheten för nöjesskatt i Stockholms stad hade där ansett, att av kostnaden för deltagande i supén nyårsaftonen 1934 å två större restauranger i Stockholm en viss bestämd del utgjorde sådan förhöjning, som nyss nämnts, och påfört nöjesskatt därför. Kammarrätten undanröjde i sitt av regeringsrätten fastställda utslag debiteringen med den motiveringen att »emot bolagets bestridande icke kunde anses ådagalagt, att någon del av det fastställda supépriset utgjort särskild avgift för deltagande i ifrågakomma nöjestillställning».

Under alla omständigheter är det givetvis otillfredsställande, att möjligheten att för restaurangdans uttaga nöjesskatt i dessa fall skall vara beroende av att uppbördsmyndigheten — således drätselkammare eller kommunalnämnd — kan förebringa utredning och bindande bevisning rörande förhållandet mellan en restaurangs priser å danskvällar och andra dagar. Lika god grundval för en nöjesskatt under danskvällar torde dessutom ofta föreligga, när

icke någon förhöjning av vinstmarginalen å serveringspriserna sker; höjes icke vinstmarginalen, synes man nämligen som regel få utgå ifrån att restauranginnehavaren i stället räknar med en ökad inkomst genom ökad besöks- och förtäringfrekvens i följd av dansen. Gränserna mellan olika möjligheter och kombinationer härvidlag äro enligt sakens natur mycket flytande.

I promemorian diskuteras härefter olika metoder för beskattning av restaurangdans. Därvid anföres följande.

Det har ifrågasatts — nämligen i ett yttrande av länsstyrelsen i Örebro län den 15 januari 1942 över vissa framställningar om åtgärder i nöjesfrågan — att på det sättet beskatta restaurangdans, att i förordningen om nöjesskatt skulle införas bestämmelser om nöjesskatt med viss procent av betalningen för all förtäring i lokalerna vid danstillfällena, förslagsvis 25 % för sprit, vin och öl samt 10 % å all annan förtäring. Denna lösning, i realiteten innebärande en särskild omsättningsskatt vid servering i samband med offentlig dans, har säkerligen goda skäl för sig men synes dock falla alltför mycket utanför den nuvarande nöjesskatteförordningens ram och dessutom vara förenad med så stora praktiska svårigheter, att den helst bör undvikas.

I berörda motioner vid 1942 års riksdag föreslås endast, att nöjesskatt skall uttagas för varje restaurangbesökande vid danstillfällen. Tydligt avses därmed nöjesskatt enligt nuvarande förordning, men i ifrågavarande fall saknas grund för beräkning av en sådan skatt, enär denna alltid beräknas i förhållande till viss avgift för nöjestillställningen. Den kompletteringen av förslaget kunde då tänkas, att det stadgas skyldighet att uttaga en viss minimiavgift för deltagande i restaurangdans. Då syftet emellertid endast är att uttaga en viss nöjesskatt och det allmänna icke har något intresse av vad restauranginnehavaren tar ut av sina gäster och i vilken form detta sker, torde en sådan obligatorisk avgift — om den kunde genomföras — sakna skäl. Nära till hands synes i stället ligga att endast komplettera nöjesskatteförordningen, som nu gäller endast för nöjestillställning till vilken allmänheten har tillträde *mot avgift*, med bestämmelser därom, att om allmänheten *utan* särskild inträdesavgift äger tillträde till danstillställning å restaurang, skall ändock nöjesskatt utgå som om inträdesavgift uttoges med visst i förordningen bestämt belopp.

I enlighet härmed har i promemorian föreslagits, att i nöjesskatteförordningen skulle införas en ny paragraf, betecknad 4 a §, av följande lydelse.

Äger allmänheten utan särskild inträdesavgift tillträde till danstillställning, som äger rum i lokal eller å plats, där utskänkning av spritdrycker, vin, pilsnerdricka eller alkoholfria drycker samtidigt må äga rum, eller uttages till sådan tillställning inträdesavgift av allmänheten med lägre belopp än nedan sägs, skall ändock nöjesskatt utgå som om inträdesavgift för varje person, vilken äger deltaga i dansen, uttoges med

tre kronor, där utskänkning av spritdrycker må äga rum,

två kronor, där utskänkning av vin men ej spritdrycker må äga rum, samt en krona, där endast utskänkning av pilsnerdricka eller alkoholfria drycker må äga rum.

Vad nu sagts skall icke äga tillämpning, där avgift uttages för varje dans. Understiger sådan avgift vid allmän danstillställning, som äger rum i lokal eller å plats där utskänkning av spritdrycker, vin, pilsnerdricka eller alkoholfria drycker må äga rum, ett belopp för person av 30, 20 eller 10 öre för de i första stycket angivna olika slagen av utskänkningsställen, skall emellertid nöjesskatten å denna avgift utgå som om avgiften utgjorde nämnda belopp.

Beträffande möjligheten för innehavare av restaurang att uttaga nöjesskatten av de besökande anföres i promemorian.

Restauranginnehavaren har möjlighet att ordna förhållandena på i huvudsak tre olika sätt.

1) Han kan övergå till att uttaga det nämnda minimibeloppet, eller mera, av samtliga sina gäster såsom en inträdesavgift, varå nöjesskatt enligt vanliga regler uttages. Har han tidigare tillämpat pristillägg för danskvällar, kan han i så fall i stället helt eller delvis slopa dessa.

2) Han kan av gästerna uttaga endast ett belopp, motsvarande nöjesskatten å nämnda minimibelopp, och redovisa hela beloppet såsom nöjesskatt. I så fall förutsättes priserna för förtäringen bli i stort sett oförändrade.

3) Det finns slutligen, åtminstone teoretiskt, intet hinder för honom att själv erlægga den stadgade minsta nöjesskatten utan att direkt debitera varje gäst därför samt skaffa sig täckning även för denna utgift genom en höjning av priset på t. ex. supébiljett.

Vare sig den ena eller andra av dessa metoder tillämpas innebär förslaget givetvis en merutgift för rörelsen motsvarande nöjesskattens belopp för varje restauranggäst, en merutgift som sedan kan läggas över på restauranggästen antingen helt eller endast till någon del.

Enligt utredningsmannens mening kunde mot förslaget främst anmärkas, att det innebure en mycket stark schematisering; en inträdesavgift till visst belopp presumerades, och en nöjesskatt å visst belopp uttoges alltså, oberoende av den ifrågavarande danstillställningens karaktär, publikens ekonomiska bärkraft, förtäringens omfattning m. fl. omständigheter, som borde inverka på beskattningens omfattning. Förutsatt att man släppte tanken på en särskild omsättningsskatt på förtäringen, torde en viss sådan schematisering vara nödvändig. Felet med en sådan vore givetvis, att samma skatt per person, som kunde vara verkligt betungande för en viss restaurang eller dennas publik, kunde vara en ren bagatell för en annan restaurang eller publik. Det återstode att undersöka om det vore möjligt finna en gradering som åtminstone minskade sådana olägenheter.

Utredningsmannen erinrar om att sistnämnda fråga sammanhänge med frågan om vilka danstillställningar, som borde drabbas av den ifrågasatta beskattningen, samt fortsätter här efter.

Då man talat om skatt på restaurangdans, torde man som regel närmast ha åsyftat sådana offentliga danstillställningar, som äga rum i samband med utskänkning av spritdrycker eller vin och för vilka det på grund härav fordras icke blott sådant tillstånd av polismyndigheten i orten, som enligt § 13 ordningsstadgan för rikets städer erfordras för *alla* offentliga danstillställningar, utan dessutom också länsstyrelsens tillstånd enligt 5 kap. 3 § i förordningen den 18 juni 1937 angående försäljning av rusdrycker. Offentliga danstillställningar som — med tillstånd endast av polismyndigheten i orten — äga rum i samband med utskänkning av allenast pilsnerdricka eller alkoholfria drycker, ha med andra ord knappast åsyftats. Emellertid föreligger tydligen i fråga om alla nu nämnda danstillställningar, ehuru givetvis i mer eller mindre grad, möjlighet att uttaga en maskerad in-

trädesavgift genom betalning för förtäringen; å vilket kafé som helst, som erhållit tillstånd till offentlig dans, eller — med andra ord — å vilken danslokal som helst, som erhållit tillstånd till utskänkning av alkoholfria drycker, kan man finna lämpligt att i stället för entré servera en för varje gäst obligatorisk »kaffe complet» till avsevärt högre pris än den eljest skulle betinga. Därest den ifrågasatta regeln skulle införas för sprit- och vinrestauranger, kan det knappast vara riktigt att lämna de övriga lokalerna helt utanför. Skedde detta skulle sannolikt den senare formen av danstillställningar utveckla sig mera än den egentliga restaurangdansen, en utveckling som — med allt beaktande av de särskilda vådorna av rusdrycksförtäring i samband med offentlig dans — knappast vore önskvärd på grund av den ofta sämre kontrollen på de enkla danslokalerna.

Den avsedda regeln synes således böra gälla, så snart allmänheten utan särskild inträdesavgift äger tillträde till danstillställning, som äger rum i lokal eller å plats där utskänkning av spritdrycker, vin, pilsnerdrika eller alkoholfria drycker samtidigt må äga rum. Däremot är icke nu fråga om någon lagstiftningsåtgärd i fråga om offentliga danstillställningar, som äga rum utan samband med utskänkning av något slag; härvidlag finnes icke anledning att uttaga nöjesskatt annat än efter vanliga regler, d. v. s. å den inträdesavgift som verkligen uttages.

I fråga om den fingerade inträdesavgiftens storlek anför utredningsmannen.

Då lagstiftningen alltså skulle omfatta så skilda slag av utskänkningslokaler som storstädernas lyxrestauranger och de enklaste kaféer och danslokaler, blir en viss gradering nödvändig, då det gäller att fixera den inträdesavgift, varå nöjesskatt minst skall beräknas. Tre huvudgrupper kunna lätt åtskiljas: spritrestauranger, vinrestauranger och övriga lokaler. Bland spritrestaurangerna kunde det ifrågasättas att bestämma ett högre belopp för restauranger av första klass och ett lägre för övriga (andra klass och folkrestauranger). En sådan indelning av spritrestaurangerna har som bekant verkställts av kontrollstyrelsen för bestämmande av utskänkningspriset å spritdrycker, och därvid har legat till grund »de olika ställes beskaffenhet och allmänna karaktär, såsom inredning och utstyrsel, serveringssätt, förekomsten av musik samt kundkretsens sammansättning» (kontrollstyrelsens cirkulär nr 3 år 1938, 22 §). Uteslutet skulle väl heller icke vara att, därest det ansåges påkallat, bygga en distinktion i nöjesskatteförordningen på en sådan av kontrollstyrelsen fastställd bestämning. Emellertid har här tillsvidare förutsatts att en sådan åtskillnad knappast är lämplig, då det endast torde vara ett jämförelsevis ringa fåtal av de många I-klassrestaurangerna i landet som nämnvärt skiljer sig från II-klassrestaurangerna i gemen med avseende å den ekonomiska bärkraften hos den publik, som kan förekomma vid danstillställningar å dessa restauranger. Att inom gruppen I-klassrestauranger särskilja vissa, som anses vara av speciell lyxklass, låter sig icke göra.

Med hänsyn härtill har i promemorian föreslagits, såsom förut omnämnts, att den fingerade inträdesavgiften skulle utgöra resp. 3 kronor, 2 kronor och 1 krona. Dessa belopp motsvarade en nöjesskatt av resp. 85, 55 och 25 öre för varje person.

Vidare anföres i promemorian.

De här valda beloppen äro enligt sakens natur rätt godtyckliga: någon annan objektiv grund för deras bestämmande finnes väl knappast än att de, så länge nöjesbeskattningen i övrigt är oförändrad, skola stå någorlunda i proportion till den nöjesskatt som utgår i de fall då inträdesavgift verkligen uttages. Ur denna synpunkt synas högre belopp knappast kunna ifrågakomma.

Det är också obestriddigt att den angivna lösningen även med den gjorda graderingen i tre klasser innebär en stark schematisering; vid tillämpningen kan det säkerligen ibland komma att visa sig att en viss lokal med större fog kunnat hänföras till annan grupp än enligt detta förslag blir fallet. Sådana konsekvenser torde emellertid vara oundvikliga och synas knappast mera stötande än många andra ojämnheter på detta beskattningsområde.

Uppenbarligen bör den angivna regeln, vilken skulle gälla för det fall att ingen särskild inträdesavgift uttages, icke få kringgås genom att restauranginnehavaren uttager en låg avgift, varå nöjesskatt utgår enligt vanliga grunder. Regeln är därför i lagtexten avfattad så, att inträdesavgiften skall anses uppgå till de angivna beloppen icke blott då alls ingen inträdesavgift erlägges utan även då sådan erlägges med lägre belopp än de angivna.

Utredningsmannen har härefter tagit upp frågan om nöjesskattens beräkning vid danstillställningar, där särskild avgift uttages för varje dans. I denna fråga framhållas följande synpunkter.

För de fall att en restaurang eller ett kafé finner lämpligt att i stället för inträdesavgift — eller möjligen jämte en lägre sådan — uttaga särskild avgift för varje dans, synes det saknas anledning att alls tillämpa den angivna regeln; i varje fall skulle det ju icke bli riktigt att tillämpa regeln oförändrad, eftersom nöjesskatt i varje fall skall utgå även på den särskilda dansavgiften. Regeln förklaras på grund härav enligt förslaget icke tillämplig, så snart avgift uttages för varje dans. Men sker så, måste man å andra sidan även här gardera sig mot att den nya lagstiftningen kringgås genom upptagande av en mycket obetydlig avgift per dans. Det föreslås därför att om särskild dansavgift understiger resp. 30, 20 och 10 öre per person och dans, skall nöjesskatten å denna dansavgift ändock utgå som om avgiften utgjorde nämnda belopp. Regeln torde knappast kunna få praktisk tillämpning annat än möjligen för vissa offentliga dansbanor och danslokaler, vilka äro inrättade för upptagande av särskild dansavgift men drivas i förening med utskänkning av alkoholfria drycker. Ordnas där »fri dans» mot entré, träder huvudregeln i tillämpning — nöjesskatt å entrén men lägst 25 öre — men säljas däremot särskilda dansbiljetter, skola dessa, även om de betinga ett lägre pris än 10 öre per person (20 öre per par), beskattas efter detta pris (detta skulle komma att gälla även om möjligen i något fall dessutom en entréavgift uttages, men i så fall beräknas nöjesskatten å denna efter avgiftens verkliga belopp).

Priset för dansbiljett per par å ifrågavarande ställen understiger måhända numera icke så sällan 20 öre, i det allt 15 öre (skatt 3 öre) är ett icke ovanligt pris, men minimibeloppet vid nöjesskatteberäkningen (20 öre, skatt 4 öre) synes icke kunna sättas lägre om man utgår från de enligt huvudregeln bestämda beloppen. I själva verket föreligger ändock en viss disproportion, men denna synes icke kunna minska effektiviteten av huvudregeln i fråga om restaurangdansen, enär de egentliga restaurangerna mera sällan torde kunna i praktiken tillämpa systemet med särskilda dansavgifter.

I fråga om kontrollen å de föreslagna nya bestämmelsernas tillämpning framhåller utredningsmannen, att kontrollen icke syntes bli svårare härvidlag än beträffande många andra nöjestillställningar. Enligt 1 § i tillämpningsföreskrifterna till nöjesskatteförordningen erhöles uppbördsmyndigheten av polismyndigheten meddelande om alla tillstånd till offentlig dans-tillställning, och möjlighet funnes alltså att vidtaga kontrollåtgärd så snart fråga vore om lokal eller plats, där utskänkning av något slag kunde ske. Enligt 5 § i samma föreskrifter finge uppbördsmyndigheten vidtaga eller föreskriva för kontrollen å skattens riktiga utgörande i varje särskilt fall behöfliga åtgärder. Enda möjligheten torde som regel i förevarande fall vara att ordna biljettförsäljning, och detta torde i dessa fall även ligga helt i restauranginnehavarnas eget intresse, enär eljest den för dem strängare regeln i 8 § andra stycket nöjesskatteförordningen trädde i tillämpning. Även för den händelse restauranginnehavaren icke önskade uttaga den föreskrivna nöjesskatten individuellt av de olika gästerna utan inkluderade denna i priset, torde således biljettutlämning i någon form få ske för möjliggörande av kontroll.

Beträffande slutligen frågan om statsverkets intäkter av den utvidgade nöjesbeskattningen anför utredningsmannen.

Någon uppskattning av vad en reform sådan som den här ifrågasatta skulle betyda i ökade nöjesskatteintäkter kan enligt sakens natur icke verkställas, enär härför skulle fordras sifferuppgifter om frekvensen vid den nuvarande restaurangdansen. Det kan dock antecknas att enligt uppgifter, som av finansdepartementet nyligen införskaffades från länsstyrelserna i anledning av en interpellation i riksdagen om restaurangdansen, uppgick antalet danstillställningar i hela riket, vilka länsstyrelserna år 1941 medgivit få äga rum i samband med utskänkning av spritdrycker eller vin, till 18,149 (därunder i Stockholms stad 2,620, i Malmöhus län 3,349 och i Göteborgs och Bohus län 1,940). Därast — såsom sannolikt är fallet — den övervägande delen därunder avser spritrestauranger och därast vidare medeltalet besökande gissningsvis antages utgöra 100 personer, motsvarar detta en nöjesskatt å tillhoppa omkring 1.5 miljon kronor, till stat och kommun gemensamt. Någon ökning av nöjesskatteintäkterna torde emellertid härutöver förmedlas av bestämmelsernas tillämpning å kaféer o. dyl.

Remissyttrandena. Utredningsmannens förslag rörande beskattningen av restaurangdansen har i huvudsak tillstyrkts av flertalet myndigheter och sammanslutningar, som yttrat sig över förslaget. Allenast länsstyrelsen i Örebro län samt drätselkamrarna i Lysekil, Uddevalla och Trollhättan ha ställt sig avvisande till detsamma. Vidare har förslaget helt avstyrkts av Sveriges centrala hotell- och restaurangförening.

Bland de remissyttrandena, däri förslaget tillstyrkts, må här omnämnas följande.

Statskontoret har anfört.

Det föreliggande förslaget torde vara ägnat att råda bot på de påtalade missförhållandena med avseende å nöjesbeskattningen av restaurangdansen. Då förslaget därtill synes väl avvägt och den förordade bestämmelsen utan

större olägenheter kan inpassas i gällande nöjesskatteförordning, får statskontoret tillstyrka den föreslagna författningsändringen. Det torde emellertid i detta sammanhang finnas anledning påpeka, att förslaget med hänsyn till pågående strävanden i prisbegränsande syfte icke bör få föranleda annan ökning av priserna å ifrågavarande lokaler än som föranledes av uttagandet av nöjesskatten och därav eventuellt orsakade särskilda kostnader för biljetter eller andra kontrollåtgärder.

Överståthållarämbetet har ansett det vara ofrånkomligt såväl att skattskyldighet borde föreligga, oavsett huruvida inträdesavgift till vederbörande lokal upptoges eller icke, som ock att storleken av skatten icke borde bestämmas av den tilläventyrs upptagna avgiftens belopp.

Länsstyrelsen i Stockholms län har framhållit, att det måste anses angeläget att råda bot på den brist, att restaurangdans, till vilken särskild entréavgift icke upptoges, vore fri från nöjesskatt även om avgift indirekt upptoges genom pristillägg å förtäring. Länsstyrelsen har vidare uttalat, att de praktiska svårigheter, som härvid mötte, syntes i det framlagda förslaget ha lösts på ett i huvudsak tillfredsställande sätt.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har ansett det riktigt, att jämväl danstillställningar på restauranger och liknande ställen belades med nöjesskatt. Den föreslagna graderingen av de olika nöjeslokaler syntes vara väl motiverad.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har anfört, att det sedan länge betraktats såsom en lucka i lagstiftningen, att restaurangdansen icke kunnat föras in under nöjesbeskattningen. Utredningsmannens förslag vore avsett att komplettera skattebestämmelserna på denna punkt. Mot det sätt, på vilket utredningsmannen tänkt sig denna lösning, hade länsstyrelsen i princip icke något att erinra.

Svenska stadsförbundet har uppgivit, att förbundet i sin konsultationsverksamhet ideligen nödgats konstatera, att lagstiftningen i fråga om restaurangdansen visat sig otillfredsställande. Förbundet anför vidare.

Det var från början mest de större restaurangerna, som genom att i realiteten inlägga dansavgiften i supépriset lyckades undvika beskattning av dansen. Försöken att i dessa fall beskatta ett »överpris» misslyckades. Exempler följdes snart även av enklare serveringslokaler och en beskattning, som var avsedd att gälla en viss nöjeskategori, visade sig i praktiken omöjlig att genomföra för en mycket stor procent av tillställningar inom denna kategori. Behovet av en lagändring på denna punkt har länge varit klart fastslaget och på kommunalt håll ofta och i olika sammanhang påyrkats.

I fråga om det förslag till ändringar på den punkten, som nu föreligger, har utredningsmannen själv framhållit, att det — om än med nödvändighet — blivit något schematiskt. Det torde, som han framhåller, emellertid knappast låta sig göra att finna en annan metod än en klassificering av lokalerna. Strävandena att bereda kontrollmöjligheter synas här medfört en viss oklarhet i själva beskattningsnormerna. I författningarna, om än icke lika klart i rättspraxis, torde få anses fastslaget, att det är *d e l t a g a n d e t* i men icke enbart åskådandet av dansen, som skall beskattas. Denna regel skulle nu icke gälla för restaurangdansens del, i andra fall än där avgift uttages för varje dans. Två olika beskattningsprinciper skulle således kunna följas inom två eljest jämnställda lokaler. Enligt förslaget skulle skatt utgå för dans

i restauranglokal, även om ingen inträdesavgift upptages eller prisförhöjning sker, medan en mera tillfällig danstillställning utan avgift t. ex. på en dansbana allttjämt skulle bli skattefri. Om än vissa betänkligheter kunna möta på denna punkt, vill styrelsen i huvudsak dock livligt tillstyrka utredningsmannens förslag i fråga om beskattning av restaurangdansen.

Länsstyrelsen i Uppsala län har anfört.

Av de av utredningsmannen anförda siffrorna synes framgå, att betydelsen av den ifrågasatta utvidgningen av nöjesskatten huvudsakligen koncentrerar sig till rikets största städer. Därest med avseende å dessa en utjämning mellan beskattningen av dansen på de egentliga danslokalerna och på restaurangerna anses önskvärd, anser sig länsstyrelsen icke böra avstyrka en sådan åtgärd.

Beträffande själva skattemetoden framgår av utredningen, vilken i detta avseende överensstämmer med länsstyrelsens egna erfarenheter, att avgift för tillträde till restaurang med dans i allmänhet icke uttages. Detta gäller såväl beträffande inträdesavgift till själva restaurangen som beträffande avgift för varje särskild dans. Den senare formen torde sällan med hänsyn till de lokala anordningarna vara praktiskt användbar.

Den i promemorian föreslagna nöjesskatten kommer således i realiteten att röra sig med fingerade avgifter, och, såvitt länsstyrelsen kan bedöma, överstiga de av utredningsmannen föreslagna avgifterna avsevärt de vanligen förekommande avgifterna på lokaler, där sådana uttagas. Såsom utredningsmannen också framhåller, torde förslaget i de flesta fall tvinga restauranginnehavaren att anordna biljettförsäljning. Om detta sker, kommer emellertid skatteberäkningen icke att i överensstämmelse med grunderna för 5 § vila på biljettpriset utan på ett fingerat, mycket höjt pris. Förslaget innebär således en särskild skärpning av beskattningen för ifrågavarande fall. Tillika innefattar det en tariff, som i olikhet mot nöjesskatteförordningens icke följer storleken av utgifterna för själva nöjet.

Den ersättning, restauranginnehavaren vill bereda sig och uttager av de dansande för dansen, torde i allmänhet utgå genom den till följd av dansen ökade omsättningen av matvaror och rusdrycker. En beskattning, som svarar mot dessa utgiftsposter, skulle närmare ansluta sig till nöjesskatteförordningens grunder på samma gång som beskattningen jämförelsevis väl anpassas efter de skattebetalandes ekonomiska bärkraft. Från denna tankegång skulle skatten kunna utformas såsom särskild omsättningsskatt på restaurangnotorna dels för rusdrycker och dels för annan förtäring vid de tillfällen, då dans förekommer.

Då särskilda anmälningar ingå till länsstyrelsen från polismyndigheterna angående alla tillstånd till offentlig dans, torde svagheten i nyss angivna skattemetod icke ligga i den praktiska anordningen och kontrollen utan fastmera däri, att man skulle erhålla ytterligare en form för rusdrycksbeskattning ovanpå alla andra skattläggningar av dessa varor, samt däri att ifrågavarande beskattning skulle utgöra en på omsättningen lagd skatt, oaktat rusdryckerna undantagits från den allmänna omsättningsskatten. Från de vanliga omsättningsskatterna skulle den nu ifrågasatta också avvika på det sätt, att den sistnämnda skulle delas mellan stat och kommun, lika med nöjesskatt i allmänhet. Båda metoderna ha således sina principiella och tekniska olägenheter. Någon invändningsfri utväg kan länsstyrelsen icke anvisa.

Av de myndigheter, vilka avstyrkt utredningsmannens förslag, har *länsstyrelsen i Örebro län* hänvisat till ett tidigare avgivet yttrande över vissa

framställningar om åtgärder i nöjesfrågan, däri länsstyrelsen beträffande restaurangdansen föreslagit införande av bestämmelser om nöjesskatt med viss procent av betalningen för all förtäring i danslokalerna. Länsstyrelsen har ifrågasatt, huruvida icke spörsmålet om skatt på restaurangdans bort kunna lösas i enlighet med de av länsstyrelsen föreslagna riktlinjerna.

Drätselkammaren i Lysekil har förklarat sig kunna väl förstå framställda yrkanden om att nöjesskatt skulle utgå för lyxrestaurangernas dansaftnar men ville erinra om att restaurangdans av angivet slag ej vore att räkna med i de flesta av landets mindre städer och samhällen. För bad- och turistorter, vilka arbetade under alltför korta säsonger, måste denna nya pålaga verka betungande. Drätselkammaren ställde sig därför tveksam till en utvidgning av nöjesskatteförordningen i detta avseende.

Drätselkammaren i Uddevalla har gjort gällande, att utredningsmannens förslag i realiteten innebure för hotellen i landsorten en beskattning av hotellrörelsen såsom sådan, vilket knappast kunde vara motiverat. Den merinkomst, som restaurangdansen tillförde hotellägare i landsorten, torde bidra till att hålla dessa hotell vid en relativt hög standard. Det måste vara i kommunernas intresse, att den resande allmänhetens krav på tillfredsställande hotellförhållanden med god standard och komfort tillgodosåges, och många kommuner hade med stora uppoffringar själva varit nödsakade bidra här till genom uppförande av hotell, för vilka mycket sällan hade kunnat betingas en hyra som täckte kommunens kostnader. Då statsmakterna även på annat sätt, genom beskärning av vinstmarginalen vid utskänkningen av rusdrycker, motverkat kommunernas intresse i här berörda hänseende, syntes den föreslagna beskattningen icke vara till fördel för de mindre och medelstora kommunerna.

Drätselkammaren i Trollhättan har ansett, att utredningsmannen vid utarbetandet av sitt förslag helt förbisett förhållandena i landsortsstäderna. Restaurangerna i dessa städer baserade sin rörelse huvudsakligen på att tillhandahålla förtäring åt resande, affärsmän, deltagare i sammanträden, ständiga matgäster m. fl. Restaurangdansen vore för rörelsen av mera underordnad betydelse.

Sveriges centrala hotell- och restaurangförening har i sitt yttrande framhållit, att uppfattningen, att restaurangdansen indirekt skulle vara belagd med inträdesavgift genom att restauranginnehavarna förskaffade sig betalning genom mer eller mindre tydliga pristillägg å matsserveringen, icke stode i överensstämmelse med faktiskt rådande förhållanden. I samband härmed har föreningen omnämnt, att statens priskontrollnämnd vid överläggningar med representanter för restaurangnäringen om normalpriser vid restauranger tydligt tillkännagivit, att nämnden komme att utfärda föreskrifter för restaurangerna att vid danstillställningar tillhandahålla måltider av samma beskaffenhet och till samma pris som under övriga veckodagar. Föreningen har vidare framhållit, att det av sociala skäl närmast vore önskvärt, att den offentliga restaurangdansen icke belastades med avgifter, som försvårade anordnandet av sådan dans; denna dans ägde rum under myc-

ket stark kontroll och härtill komme, att dansen vid spritrestaurangerna icke vore ett problem av nämnvärd storleksordning för den omyndiga ungdomens del. Slutligen har föreningen anført, att restaurangnäringen för närvarande vore tyngd av skatter och ekonomiskt ruinerande lagstiftningsbestämmelser, som hotade att helt tillintetgöra denna för vårt land och den internationella turistströmmen så betydelsefulla verksamhet, och att införandet av den föreslagna nöjesskatten skulle innebära en så stark ökning av den sammanlagda belastningen, att en fortsatt verksamhet under ekonomiskt betryggande former bleve helt omöjliggjord.

I remissyttrandena ha i övrigt framställts erinringar mot sakkunnigförslaget i vissa detaljfrågor.

Beträffande den ifrågasatta bestämmelsens tillämplighetsområde har *länsstyrelsen i Örebro län* uttalat, att såsom villkor för skattskyldighet borde uppställas ej allenast att allmänheten utan särskild inträdesavgift ägde tillträde till dansen utan även att betalning för därunder intagen förtäring utgjorde förutsättning för tillträdet. Genom den i promemorian föreslagna lydelsen av 4 a § skulle nämligen eljest — vilket väl icke vore avsett — under bestämmelsen falla jämväl danstillställningar i folkparker och på andra liknande nöjesplatser, där i allmänhet servering i någon form av alkoholfria drycker samtidigt ägde rum.

Folkets parkers centralstyrelse har framhållit, att de i sakkunnigförslaget använda uttrycken »lokal» och »plats» vore så vaga, att styrelsen befarade, att nitiska skatteuppbördsmän skulle låta dessa uttryck omfatta allt, som funnes inom exempelvis en folkparks inhägnade område. I samband härmed har styrelsen åberopat förhållandena i Malmö folkets park, varest inom parkens inhägnade område funnes olika lokaler för servering av spritdrycker och vin samt av öl, kaffe och läskedrycker. Vad angår tillämpningen av uttrycket »plats» har styrelsen ansett det föreliggande risk för att uttrycket i fråga om Malmö folkets park kunde anses omfatta hela tivoliområdet; skulle en dylik tolkning vinna insteg innebure detta, att den ibland till flera tusental uppgående danspublik, som besökte tivoliområdet, skulle anses besöka plats, där spritservering samtidigt ägde rum. Styrelsen har för sin del föreslagit, att den ifrågasatta nöjesskatten skulle utgå vid danstillställning, som ägde rum i lokal, där utskänkning av spritdrycker etc. samtidigt finge äga rum, eller å dansbana, å vilken eller omedelbart invid vilken sådan utskänkning finge ske.

Frågan huruvida skatt skall utgå för alla, som besöka danstillställningen, eller endast för dem, som delta i dansen, har berörts i flera remissyttrandena.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har ansett, att det onekligen vore rättvisast, att skatten uttoges endast av de dansande gästerna, men att tekniska svårigheter otvivelaktigt i ett mycket stort antal fall skulle lägga oöverstigliga hinder i vägen härför. Härtill komme att den erforderliga kontrollen från uppbördsmyndighetens sida oftast skulle bliva mycket betungande och svår att nöjaktigt genomföra. Länsstyrelsen förordade därför, att nöjesskatten för

restaurangdans beräknades på en verklig eller fingerad avgift för varje restaurang, då dans där vore tillåten, besökande person, vilken ägde deltaga i dansen.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har uttalat, att författningen borde så utformas, att resande ävensom restaurangernas fasta matgäster icke drabbades av ifrågavarande nöjesbeskattning.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län har framhållit såsom en icke tilltalande konsekvens av sakkunnigförslaget, att nöjesskatt komme att påföras även personer, vilka besökte restaurang endast för intagande av måltid. Då det emellertid ur kontrollsynpunkt svårligen låte sig göra att meddela undantagsbestämmelser från huvudregeln, hade länsstyrelsen ej något att erinra mot utredningsmannens förslag.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har anfört.

En olägenhet med förslaget är den, att person, som icke har för avsikt att deltaga i dansen men eljest vill besöka restaurangen, t. ex. en resande för intagande av måltid, synes komma att drabbas av nöjesskatten i sådana fall, där dansen sker i själva matsalen eller där det endast finns matsal, som står i direkt förbindelse med danssalen. Då detta icke är avsikten med förslaget men å andra sidan möjlighet till kontroll bör finnas, att de dansande icke undgå beskattning, synes enda utvägen vara att hålla sådana gäster avskilda från de dansande genom att anvisa dem särskild matsal eller viss avgränsad del av den matsal, där de dansande tillika uppehålla sig.

Sveriges centrala hotell- och restaurangförening har särskilt erinrat om, att många av landets hotell besöktes av handelsresande eller andra resenärer, som önskade intaga sina kvällsmåltider i restaurangerna även de dagar, då dans där förekomme. Dessa gäster utgjorde ofta en väsentlig del av restaurangens hela publik. Det måste synas oriktigt, att dessa personer skulle åläggas att erlægga inträdesavgift eller nöjesskatt, och det vore att befara, att de till men för företagen skulle lämna lokalerna och söka sig till andra näringsställen. Å andra sidan måste det anses oriktigt, att restaurangerna skulle nödgas erlægga nöjesskatt för dessa gäster. Föreningen ville jämväl framhålla, att många gäster, som intoge en sen middag, funnes kvar i restauranglokalerna, sedan dansen börjat. Ju mindre möjligheterna blivit på grund av livsmedelsransoneringen att till hemmen förlägga måltider i samband med representation, förhandlingar, affärssamtal o. dyl. desto mera hade sammansättningen av restaurangpubliken under danskvällar förändrats så, att den kommit att omfatta även icke dansande. Det måste anses orinligt, att nöjesskatt skulle utgå även för sådana gäster. Önskvärt vore därför, att förordningen omarbetades, så att dessa helt undantoges från den föreslagna anordningen. I motsatt fall nödgades restaurangerna vidtaga dyrbara ombyggnader eller spärranordningar för att få till stånd särskilda serveringslokaler för icke dansande och effektiv kontroll.

Sveriges handelsresandeförening har hemställt, att möjlighet bereddades dem, som under utövande av sitt yrke vore tvingade att bo på hotell, att intaga sin måltid i hotellets restauranglokaler utan erläggande av nöjesskatt, även om dans där vore anordnad.

Beträffande storleken av den fingerade inträdesavgiften har *länsstyrelsen i Uppsala län*, såsom förut omnämnts, ansett att avgifterna om 3 kronor, 2 kronor och 1 krona avsevärt överstege de vanligen förekommande avgifterna på lokaler, där sådana uttoges.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har funnit, att även om inträdesavgiften beräknades till ett lägre belopp än det av utredningsmannen föreslagna, exempelvis resp. 2 kronor, 1 krona 25 öre och 75 öre, skulle statens och kommunernas intäkter av denna nöjesskatt bliva lika höga som om densamma skulle få uttagas å avgift för varje dans. Att detta påstående vore riktigt framginge därav, att det enligt förslaget vore nödvändigt att *varje gäst* å en spritrestaurang dansade mera än 14 gånger under ett besök för att den nöjesskatt, som beräknades å avgift för varje dans, skulle bliva lika hög som den, som belöpte å en till 3 kronor bestämd inträdesavgift.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har framhållit, att utredningsmannen vid utarbetandet av sitt förslag syntes ha utgått från förhållandena i de större städerna. Länsstyrelsen ifrågasatte om ens i fråga om dessa de av restauranginnehavarna pålagda pristilläggen motiverade en så hög beskattning som utredningsmannen föreslagit. Länsstyrelsen vore medveten om de stora svårigheter, som mötte vid en differentiering av restauranger av olika klasser och å skilda platser, men ifrågasatte likväl att, om beskattning av restaurangdansen av principiella skäl funnes böra införas, sådan differentiering möjliggjordes, medförande särskilt för landsortsförhållandena en väsentlig ned-sättning av den föreslagna beskattningen.

Sveriges centrala hotell- och restaurantförening har framhållit, att förslaget om en nöjesskatt på 85 öre för varje person, som ägde rätt deltaga i dansen, vad beträffade spritrestaurangerna måste anses vara för hög, enär för restaurangdansen komme att utgå högre skatt än för sådan dans, till vilken inträde bereddades genom erläggande av inträdesavgift. Det syntes uppenbart, att utredningsmannen vid utarbetande av sitt förslag utgått från att för spritrestaurangernas del i de måltider, som serverades, vore inräknad en inträdesavgift motsvarande 3 kronor. Emellertid hade i regel icke någon som helst förhöjning av måltidspriserna förekommit, och någon sådan förhöjning vore för framtiden — på grund av statens priskontrollnämnds övervakning av prissättningen å restaurangerna — helt utesluten. I varje fall vore det helt ogrundat antaga, att ett så högt tillägg som 3 kronor överhuvud taget förekommit. Skulle statsmakterna anse det lämpligt att införa nöjesskatt vid restaurangdans, borde därför denna skatt enligt föreningens mening sättas till ett avsevärt lägre belopp än det av utredningsmannen föreslagna.

Å andra sidan har *kommunalnämnden i Valbo kommun* föreslagit att inträdesavgifterna bestämdes till resp. 5, 3 och 1 krona.

I fråga om den föreslagna avgiften för varje särskild dans har *folkets parkers centralstyrelse* hemställt, att avgifterna 30, 20 och 10 öre per person måtte utbytas mot avgifter om 50, 30 och 15 öre per par. Att behöva avkräva varje dansande par två biljetter ökade kontrollsvårigheterna.

Beträffande kontrollen över nöjesskattens utgörande har *riksräkenskapsverket* uttalat, att med hänsyn till svårigheterna att tillämpa bestämmelserna i 8 § andra stycket nöjesskatteförordningen skattekontrollen genomgående borde grundas på biljettförsäljning i sådan form, att uppborrdsmyndigheten erhöle möjlighet att effektivt öva uppsikt å skattens erläggande. Ämbetsverket föreslog fördenskull, att i angivna syfte bestämmelser om biljettförsäljning vid restaurangdans intoges i nöjesskatteförordningen.

Överståthållarämbetet har uttalat, att för ernående av en effektiv kontroll torde vara nödvändigt att föreskrifter om ett ordnat biljettsystem meddelades. Lämpligaste formen för ett dylikt system vore otvivelaktigt införande av en fortlöpande följd nummerade och hos uppborrdsmyndigheten kontrollstämplade biljetter, som utlämnades till envar besökande i lokalen. Vid redovisningen från vederbörande utskänkningsställe skulle blanketthäftena till biljetterna företes och förtecknas hos uppborrdsmyndigheten, som på så sätt finge möjlighet att utöva en fortlöpande och effektiv kontroll. Bestämmelse om att sådan biljett skulle lösas av varje besökande vid danstillfällen borde fördenskull intagas i förordningen.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har framhållit, att innan förslaget antoges, borde det klarläggas, huruvida beskattningen av inträdesavgift praktiskt ginge att genomföra och om befarade olägenheter kunde neutraliseras. Närmast uppkomme frågan på vad sätt man tänkt ordna kontrollen för det fall, att dansen försigginge i lokal, som icke vore bestämt avgränsad från etablissemangets övriga lokaler. Det gällde att finna en form för kontroll, som vore effektiv men samtidigt kunde smidigt anpassas efter skilda behov. Anvisningar till ledning för skattens upptagande torde fördenskull böra införas i tillämpningskungörelsen, vilket även finge betydelse ur synpunkten av enhetlig praxis.

Länsstyrelsen i Västmanlands län har ansett sig böra framhålla, att vissa svårigheter komme att göra sig gällande i fråga om kontrollen av skatt å restaurangdansen.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har framhållit, att det vore ytterst svårt att åstadkomma kontroll över att de lämnade uppgifterna i en nöjesskatte-redovisning vore riktiga. Det syntes ur kontrollsynpunkt vara bäst, om tillträde till dansen finge äga rum endast mot särskild avgift för löst biljett. Uppborrdsmyndigheten ägde enligt tillämpningsföreskrifterna till nöjesskatteförordningen rätt att föreskriva behöfliga åtgärder för kontroll å skattens riktiga utgörande. I allmänhet hade kontrollen ordnats så att endast av kommunen tillhandahållna biljetter finge användas, och denna utväg borde såväl ur kontrollsynpunkt som i restauranginnehavarens intresse även här komma till användning. Enda skillnaden häremellan och det fall, då eljest biljettförsäljning ägde rum, syntes vara att i det förra fallet den avgift, å vilken skatt skulle beräknas, bestämdes i förordningen medan eljest avgiften bestämdes av arrangören.

Slutligen har *uppborrdintendenten i Stockholm* uttalat, att den av utredningsmannen ifrågasatta tillämpningen av den strängare regeln i 8 § andra

stycket nöjesskatteförordningen syntes av praktiska skäl och med hänsyn till svårigheterna att tillämpa densamma icke böra ifrågakomma.

Den av utredningsmannen verkställda uppskattningen av statsverkets inkomster genom nöjesskatt å restaurangdansen har av *Sveriges centrala hotell- och restaurangförening* betecknats såsom alltför optimistisk. Utredningen byggde nämligen på den förutsättningen, att antalet danstillställningar framdeles skulle bli lika många som de, vilka beviljades under år 1941. Så torde emellertid sannolikt icke bli förhållandet. Som bekant hade nämligen inom skilda delar av landet en stark återhållsamhet gjort sig gällande vid beviljandet av rättigheter till anordnande av restaurangdans och en utpräglad tendens att ytterligare inskränka restaurangdansen kunde alltjämt förmärkas. Föreningen hölle därför före, att de inkomster, som komme att tillföras statsverket genom införande av nöjesskatt å restaurangdans, sannolikt bleve avsevärt lägre än vad som framginge av promemorian.

Departements-
chefen.

Allt sedan nöjesskatt år 1919 infördes i vårt land ha offentliga danstillställningar ansetts höra till de nöjen, som i främsta rummet borde omfattas av denna beskattning. Det måste därför anses såsom en brist i gällande bestämmelser, att å restauranger och dylika nöjeslokaler anordnade danstillställningar bli fria från nöjesskatt, om arrangören underlåter att uttaga särskild inträdesavgift och i stället bereder sig inkomst av dansen i annan form såsom genom pristillägg å förtäring eller dylikt. Då frågan om nöjesskatt å restaurangdansen tidigare varit föremål för statsmakternas prövning, ha de praktiska svårigheterna vid genomförandet av en sådan beskattning ansetts så stora att man avstått härifrån. I det nu framlagda förslaget har emellertid anvisats en utväg att råda bot på det ifrågavarande missförhållandet, och jag vill här understryka, att förslaget under remissbehandlingen i stort sett lämnats utan erinran.

Efter det remissvaren avgivits ha genom särskilda, den 18 maj och den 28 juni 1943 dagtecknade avtal mellan statens priskontrollnämnd, å ena, samt hotell- och restaurangföreningen ävensom de allmänna restaurangbolagen, å andra sidan, fastställts vissa grunder för prissättningen å förnödenheter, som tillhandahållas allmänheten å restaurangerna. Enligt dessa avtal åligger det restaurangföretag att tillhandahålla allmänheten sammansatta måltider av närmare angivna slag till högst de priser, som finnas fastställda i avtalen; för andra sammansatta måltider skola med ett fåtal undantag gälla högst de priser, som restaurangföretag äga taga enligt priskontrollnämndens meddelande den 18 september 1942 (stoppriserna). Vidare föreskrives, att restaurangföretag, som regelbundet anordnar dans med supé, icke är skyldigt att härvid tillhandahålla mer än en av de tre supéer, för vilka högsta pris fastställts, och att vid de tillfällen då dans är anordnad restaurangföretaget äger att av gäst taga särskild entré- eller besöksavgift, vilken skall uttagas mot avlämnande av biljett eller genom särskild debitering å notan. Från priskontrollnämnden har under hand upp-

lysts, att systemet med särskild entré- eller besöksavgift icke kommit till användning annat än i rena undantagsfall, och att vid danstillställningar den direkt priskontrollerade supén endast i ganska begränsad utsträckning efterfrågades. Beträffande prissättningen på restaurangerna vid de tillfällen, då dans anordnas, gälla sålunda praktiskt taget inga andra inskränkningar än de, som föranletts av bestämmelsen om stoppriserna den 18 september 1942. Ett restaurangföretag, som före nämnda dag haft en dold avgift för dansen inberäknad i måltidspriset, torde alltså ha möjlighet att även i fortsättningen använda ett dylikt tillvägagångssätt. På grund härav och då i vart fall företag, som anordnar dans, kan påräkna inkomst därav genom ökad omsättning å mat och dryck, synes mig frågan om nöjesskatt å restaurangdans icke genom berörda prisavtal ha kommit i ändrat läge.

I enlighet med det anförda och då utredningsmannens förslag även efter min mening synes innebära en tillfredsställande lösning, tillstyrker jag, att detsamma lägges till grund för lagstiftning i ämnet.

I fråga om förslagets detaljer har anmärkts, bland annat, att uttrycket »i lokal eller å plats, där utskänkning av spritdrycker etc. samtidigt må äga rum» vore alltför obestämt och lämnade rum för en vidsträckt tolkning. Om i en folkpark anordnas dans å en utomhusbana, bör enligt min mening den omständigheten, att inom parkområdet jämväl finnes en restaurang med spriträttigheter, icke i och för sig föranleda, att dansen skall anses anordnad å plats, där utskänkning av spritdrycker må ske. Å andra sidan kan i visst fall föreligga sådant samband mellan utskänkningen å restaurangen och dansen, att nöjesskatt enligt ifrågavarande bestämmelse bör uttagas. Jag vill i detta sammanhang erinra om det särskilt å badorter ingalunda ovanliga fallet, att dans anordnas å en utomhusbana i omedelbar anslutning till serveringen å en närliggande restaurang. Att här åtskilliga mellanfall kunna förekomma är tydligt. Det låter sig emellertid knappast göra att i författningstexten närmare angiva det samband mellan danstillställningen och utskänkningen, som bör förefinnas för att bestämmelsen skall bli tillämplig, utan gränsdragningen torde i detta avseende få ankomma på praxis. Där emot synes mig bestämmelsen i ett annat avseende böra kompletteras. Jag syftar här på det fall, att utskänkning visserligen icke sker i den lokal, där danstillställningen äger rum, men i annan lokal, som står i inre förbindelse med danslokalen. Även en sådan tillställning bör falla in under bestämmelsen, vilket bör uttryckligen angivas i författningen. Härigenom vinnes också en önskvärd anknytning till bestämmelsen i 5 kap. 3 § rusdrycksförsäljningsförordningen, däri stadgas förbud mot utskänkning utan särskilt tillstånd av spritdrycker och vin i samband med offentlig danstillställning.

Länsstyrelsen i Örebro län har ifrågasatt, huruvida icke såsom villkor för skattskyldighet borde fordras ej allenast att allmänheten utan särskild inträdesavgift ägde tillträde till dansen utan även att betalning för därunder intagen förtäring utgjorde förutsättning för tillträdet. Då det i det särskilda fallet kan vara svårt att avgöra, huruvida en sådan förutsättning föreligger eller ej, skulle den ifrågasatta begränsningen av bestämmelsens tillämplig-

hetsområde leda till osäkerhet. Jag kan därför icke tillstyrka en ändring av förslaget i denna riktning.

Under remissbehandlingen har vidare från olika håll gjorts gällande, att den föreslagna beskattningen icke borde omfatta sådana restauranggäster, som icke deltog i dansen. Såsom en särskilt obillig konsekvens av det föreliggande förslaget har därvid framhållits, att nöjesskatt finge erläggas även av dem, som på grund av sitt yrke vore tvungna att företaga resor och därunder taga in på hotell, i vars restauranglokaler dans vore anordnad. En begränsning av nöjesbeskattningen till att avse endast de dansande skulle emellertid medföra avsevärda olägenheter särskilt i fråga om kontrollen. Jag kan följaktligen icke tillstyrka en sådan ändring av förslaget. I detta sammanhang vill jag för övrigt erinra om, att i den mån restauranginnehavare för närvarande bereder sig inkomst av dansen genom pristilllägg å förtäringen detta går ut även över de icke dansande gästerna. — Understundom tillkännagives i annons eller på annat sätt, att för dansande fordras viss klädsel. Att skattskyldigheten icke härigenom begränsas till dem, som äro klädda på angivet sätt, torde vara uppenbart.

Mot en differentiering av den fingerade inträdesavgiften alltefter beskaffenheten av de drycker, som må utskänkas vid danstillställningen, har jag icke något att erinra. Beträffande de föreslagna minimibeloppen har i vissa remissyttranden uttalats, att de överstege de vanligen förekommande avgifterna och syntes mera ha blivit avpassade efter förhållandena i de större städerna än efter landsortsförhållanden. Ehuru det givetvis kan råda delade meningar om den lämpliga storleken av ifrågavarande inträdesavgifter, anser jag dock övervägande skäl tala för godtagande av de i förslaget angivna beloppen om respektive 3 kronor, 2 kronor och en krona. Vad angår den fingerade minimiavgiften, då avgift uttages för varje dans, tillstyrker jag i enlighet med vad folkets parkers centralstyrelse föreslagit, att avgiften bestämmes till respektive 50 öre, 30 öre och 15 öre för varje dansande par.

Såsom ifrågavarande bestämmelse föreslås utformad, kommer nöjesskattens beräkning att bliva beroende av vilket slags drycker som i lokalen eller å platsen må utskänkas vid själva danstillfället. Om innehavare av restaurang, där spritdrycker och vin i vanliga fall må utskänkas, anordnar dans å restaurangen utan att förvärva erforderligt tillstånd till utskänkning av sådana drycker vid danstillfället, kommer följaktligen — där förhållandena i övrigt äro sådana att bestämmelsen blir tillämplig — skatten att beräknas efter den lindrigaste taxan.

Såsom i sakkunnigförslaget framhållits torde kontrollen över danstillställningar, för vilka nöjesskatt skall utgå efter ifrågavarande fingerade avgifter, icke bliva svårare än beträffande många andra nöjestillställningar. I praktiken torde denna nya nöjesbeskattning komma att medföra, att restauranginnehavare, som erhåller tillstånd till restaurangdans, anordnar särskild biljettförsäljning eller annan form av biljettutlämning. Då uppbördsmyndigheten jämlikt 5 § nöjesskattkungörelsen äger vidtaga eller föreskriva för kontrollen å skattens riktiga utgörande i varje särskilt fall behövliga åtgärder, sy-

nes det icke vara erforderligt att, såsom under remissbehandlingen påyrkats, i nöjesskatteförordningen införa en uttrycklig bestämmelse rörande den närmare kontrollen å nöjesskatten för restaurangdans. Någon begränsning i tillämpligheten av 8 § andra stycket nöjesskatteförordningen torde icke i detta sammanhang böra ifrågakomma.

De nya bestämmelserna om nöjesskatt å restaurangdansen torde lämpligen böra träda i kraft den 1 januari 1944.

I enlighet med vad jag i det föregående anfört har inom finansdepartementet upprättats förslag till *förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 14 juni 1940 (nr 478) om nöjesskatt.*

Föredraganden hemställer härefter, att nämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Lars Gabrielson.
